
K pramenům Amazonky

K pramenům Amazonky

K pramenům Amazonky

Následující tisková zpráva vznikla při příležitosti mimořádné tiskové konference, která se konala dne 28. července v císařském sále Karolina při příležitosti šťastného a především vědecky úspěšného návratu expedice "Hatun Mayu 2000 - K pramenům Amazonky" z Peruánské republiky.

Termín konání expedice:

24.6. - 23.7. 2000

Účastníci:

Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy:

Doc. RNDr. Bohumír Janský, CSc., vedoucí expedice, hydrolog, zaměřen na regionální geografii Latinské Ameriky.

RNDr. Luděk Šefrna, CSc., pedolog

RNDr. Jiří Kastner, klimatolog

Mgr. Julius Česák, hydrolog

Mgr. Zbyněk Engel, geomorfolog

Mgr. Vladimír Vybíral, kartograf (absolvent PřFUK, nyní OA J. Hradec)

Jiří Jelínek, student

Spolupracovali:

Petr Skala, podnikatel, Praha

Vladan Světlý, geodet, Olomouc

Natáčení filmu:

Vladimír Šimek, fotograf a kameraman, spoluorganizátor expedice "Hatun Mayu 1999"

Mgr. Kamila Broulová, geografa, spolupráce při filmování

Expedice "Hatun Mayu 2000" byla odborně i organizačně připravena na geografické sekci Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Na jejím finančním zajištění se rovněž podílel rektorát UK. Odborně navázala na výsledky expediční akce z roku 1999. Na rozdíl od ní byla však organizována ve spolupráci s peruánskou stranou. Hlavním koordinátorem v Peru byl nestor zdejší geografie, Prof. Dr. Carlos Penaherrera, prezident komise pro geografii na Instituto Panamericano de Geografía e Historia. Kromě českých účastníků se práci v terénu zúčastnilo i osm peruánských odborníků z rozmanitých institucí (Instituto Geográfico Nacional, Universidad Mayor de San Marcos Lima, INGEMMET, Direccion General de Aerofotografia, Servicio Nacional de Meteorologia e Hidrologia, Universidad Nacional de San Augustin Arequipa).

Při přípravě expedice velmi aktivně spolupracoval zastupitelský úřad Peru v Praze, především pan velvyslanec A. Raúl Patino Alviatur.

Výsledky expedice:

Expedice navázala na výsledky expediční akce z roku 1999, během níž byla detailně proměřena řeka Carhuasanta a její povodí (objev pravého pramene Carhuasanty, změření dosud nejvyšší nadmořské výšky pramenů a dosud největší délky toku).

Během expedice "Hatun Mayu 2000" byly podobným způsobem proměřeny délky dalších tří toků v pramenné oblasti řeky Apurímac - Apachety, Sillanque a Ccaccansy. Dále byly stanoveny nadmořské výšky všech pramenů, měřen hydrologický režim uvedených řek, chemické složení jejich vod a provedeny odběry vzorků pro detailní chemický i biologický rozbor. Mimořádná pozornost byla věnována ledovcovému jezeru "Laguna", z něhož vytéká Carhuasanta (vyměření půdorysu, hloubek, chemismu vod). Členové expedice navrhli peruánským úřadům, aby bylo toto jezero pojmenováno jako "Laguna Bohemia".

Kromě hydrologických prací byl proveden podrobný geologický a geomorfologický průzkum pramenné oblasti, který bude završen přípravou detailních map. Terénní výzkum půd spolu s odběry vzorků pro laboratorní analýzy umožní

popis hlavních půdních typů a druhů včetně určení jejich vývoje a stáří. Pořízení základních klimatických dat spolu s dlouhodobými údaji nejbližších meteorologických stanic bude využito ke zpracování přehledné charakteristiky klimatu této oblasti.

Kromě zpracování dat, která byla získána při terénním průzkumu, budou využity i letecké a družicové snímky regionu, které umožní vyhodnotit vývoj rozsahu zalednění v pohoří Cordillera de Chila jižních Peruánských And.

Hlavní přínos expedičních akcí "Hatun Mayu 1999" a "Hatun Mayu 2000":

Dvě české expedice změřily jako první na světě základní hydrografické charakteristiky čtyř hlavních pramenných toků řeky Lloquety, která je hlavní zdrojnicí řeky Apurímac a Amazonky. Jedná se o řeky Carhuasantu, Apachetu, Ccaccansu a Sillanque.

Podle hydrografických kritérií užívaných v odborné literatuře k určení hlavního toku bylo stanoveno, že nejdelsí a plošně největší povodí má Carhuasanta, největší vodnost Apacheta a nejvyšší nadmořskou výšku pramene Ccaccansa. Ze čtyř hlavních kritérií tedy dvě hovoří pro Carhuasantu jako hlavní pramen. Rozdíly jsou však minimální, a proto je vhodnější hovořit o čtyřech rozmanitých pramenných tocích.

Na rozdíl od předchozích expedic, které hledaly v uplynulých šedesáti letech prameny Amazonky, byly poprvé pro práci v terénu použity moderní přístroje (GPS, laserový dálkoměr, hydrometrická vrtule na měření průtoků vody, echolot na měření hloubek, přístroje na měření chemismu vody).

Zveřejnění výsledků expedic v celosvětovém měřítku bude znamenat ukončení mnohaleté diskuze o hledání pramenů největšího veletoku planety.

Autorem druhé nejstarší a přitom nejkvalitnější mapy Amazonky byl jezuita českého původu Samuel Fritz, rodák z Trutnova, v roce 1707. Na jeho památku instalovali členové expedice pamětní desku na břeh horského jezera Lauricocha v departamentu Huánuco. Právě toto místo označil Fritz v roce 1693 za pramen Amazonky. Tento jeho názor byl postupně publikován ve většině světových encyklopedií (např. ještě v r. 1998 New Encyclopaedia Britannica). Na počátku i na konci výzkumů pramenů Amazonky byli tedy Češi.

Výstupy expedice "Hatun Mayu 2000":

Čeští a peruánští členové expedice připraví do konce roku rukopis monografie "Prameny Amazonky" v české, španělské a anglické verzi. Tato publikace bude představena na konci března roku 2001 v Praze, v dubnu v Limě a Arequipě.

Kameraman Vladimír Šimek bude prezentovat film týkající se činnosti českých jezuitů v Amazonii a prezentující hlavní výsledky expedic "Hatun Mayu 1999" a "Hatun Mayu 2000" . Předběžný čas vysílání - 20. listopad na ČT.